

Op 16 December werden in een bus in Nijmegen zes studenten en medewerkers van de Radboud Universiteit uitgelicht en gearresteerd. Na 30 uur te zijn opgesloten op een politiebureau werden ze weer vrijgelaten. Waarom werden deze mensen gearresteerd en behandeld als criminelen? Het antwoord geeft een verontrustende inkijk in onze academische instituties.

Het zestal werd gearresteerd en vastgehouden omdat zij door plichtbewust beveiligingspersoneel van de universiteit waren aangewezen, na een incident op de campus waarbij pro-Palestijnse demonstranten als onderdeel van een protestactie (geringe) materiële schade hadden aangericht. Bewijs van betrokkenheid van het zestal bij dit incident ontbrak, maar allen droegen een keffiyeh.

De bredere context is duidelijk. Gedurende dit jaar hebben studenten wereldwijd geprotesteerd tegen de schendingen van mensenrechten, oorlogsmisdaden, en mogelijke genocide gepleegd door de IDF in Gaza, zoals bevestigd door de VN, het Internationaal Gerechtshof, het Internationaal Strafhof, Amnesty International, de Paus, en klokkenluiders uit de IDF. Naast aandacht voor deze wreedheden vragen de demonstranten universiteiten om hun banden te verbreken met partnerinstituten in Israël, en deze van Europese onderzoeksfinanciering uit te sluiten. Deze eisen zijn ingegeven door de nauwe banden tussen staat, leger en universiteiten in Israël, waardoor de laatste medeplichtig worden geacht aan zowel de dagelijkse slachtpartijen onder de Palestijnse bevolking als de vernietiging van inmiddels alle universiteiten en bijna alle scholen en ziekenhuizen in Gaza.

Deze protesten waren aanvankelijk vreedzaam, zoals een ontroerende reeks van kinderschoentjes op paden van de Nijmegen campus ter herdenking van de tienduizenden kinderen die zijn gedood in Gaza. De protesten werden echter geleidelijk radicaler door de weigering en het onvermogen van universiteitsbesturen om ook maar iets van substantie te ondernemen, culminerend in de brief van de rectoren van alle Nederlandse universiteiten d.d. 8 juni 2024: hierin werd het narratief van het Israëlische regering over de oorlog grotendeels herhaald en de bestuurlijke passiviteit geformaliseerd op grond van een potsierlijk beroep op de academische vrijheid. Een inhoudelijke reactie op de protesten werd vervangen door inzet van de Mobiele Eenheid, of andere disproportionele maatregelen, zoals bij het incident waarmee dit artikel opende.

Wat is de boodschap voor studenten en medewerkers? 1) Symbolen van solidariteit met een goed doel worden gecriminaliseerd. 2) Er is geen scheiding meer tussen universiteit, politie, en staat, zoals met name duidelijk was uit onderhandelingen op hoog niveau tijdens de zomer, waarbij universiteitsbestuurders hun reactie op de protesten in aanwezigheid van de NCTV (nationale coördinator voor terrorisme en veiligheid) afstemden met de regering. Ironisch genoeg, is dit een 'light' versie van een soortgelijke driehoek in Israël (met veel ernstiger gevolgen, natuurlijk), waar niet toevallig ook de demonstranten steeds naar verwijzen.

Deze dubbele boodschap ondermijnt de vrijheid van kritisch en onafhankelijk denken in onze academische gemeenschap. Deze gemeenschap is niet langer gewijd aan het zorgdragen voor wetenschappelijke kennis en jonge denkers, waar verschillende meningen en maatschappelijke betrokkenheid worden gewaardeerd. Zij is geworden tot een opgesloten gemeenschap, inclusief bewakingspersoneel dat het decorum van de instelling moet beschermen tegen zelfs minimale tekens van solidariteit met een goed doel. De vernieling van een beeldscherm krijgt alle aandacht, de reden van de onderliggende woede geen enkele.

Het universitaire management lijkt—door persoonlijke overtuigingen en/of externe druk—zo bang te zijn voor uitingen van protest dat ze geen onderscheid meer kan maken tussen onbeduidende schade en handelingen die de universiteit echt in gevaar brengen. Een dergelijke aanpak is onverenigbaar met het leiderschap dat nodig is om de sociale cohesie te borgen in een grote, complexe, diverse gemeenschap als een moderne campus. Bovendien lijken we getuige te zijn van een kleinschalige versie van de Dahiya-doctrine, op grond waarvan Israël onevenredig geweld inzet om een hele bevolking af te schrikken. Inderdaad, wat te denken van een nacht in de gevangenis voor twee schroefgaten in een deur die je niet eens geboord hebt!

Dit beleid heeft potentieel verwoestende gevolgen voor onze universiteiten, die een motor moeten zijn voor innovatie en sociale ontwikkeling. De democratische levensvatbaarheid van universiteiten staat op het spel: Universitair leiderschap moet er in de eerste plaats voor zorgen dat een diversiteit van meningen onze gemeenschap verrijkt in plaats van deze te vernietigen. We kunnen alleen maar zeggen, ook namens de activisten: "Wij zijn vreedzaam; wat bent u?"